

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan.

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Calderón, 36.

Representació Administrativa á Barcelona
Llibreria de Alvar Verdaguer Rambla Mitj, 5

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell.	2 rals al mes.
Fora.	8 " trimestre.
Un número sol.	0'20 ptas.

Anuncis á preus convencionals.

Se compran sellos usats de correus, coleccions y correspondencia antigua ab sellos usats, particularment del any 1850 al 1870.

Dirigirse á Barcelona á D. Joseph Fernández Brabo, Corts, 132-2.º-3.º. Informes en la Administració d' aquest periodich.

BANCH DE SABADELL

Pren á descuento y negociació cupons Interior, Exterior, Amortisable y Billets Hipotecaris Isla de Cuba, venciments corrents.

Horas de despatx: de 9 á 12 matí, tots los dias feyners.

Gran Café y Restaurant Colon.-Barcelona

Cuberts á 2'50 ptas. á escullir 3 plats de la carta (ó 4 sense escullir), 3 postres, pa y ví.

També s' atmeten abonos á preus ventatjosos. Servey esmeradíssim. Concert totas las nits per un **QUINTETO**.

Sobre lo Projecte d' Apendix del Códich Civil per Catalunya

De conformitat ab l' article 6 de la ley de 11 de Maig de 1888 l' Academia de Dret de Barcelona, ab una sana intenció digna d' elogi y ab una laboriositat digna d' imitar, ha publicat un Projecte d' Apendix del Códich Civil per Catalunya, qu' hem tingut l' honor de rebre y llegir detingudament.

Al tindre notícia del mateix, varem temer que tal vegada s' havia anat un poch de pressa, atenent l' importància de lo que s' tracta, en lo compliment de la sentència dictada en 11 de Maig de 1888, per lo que respecta á Catalunya; y en efecte, debem confessar que no temiam sens fonament.

Son tantas y tan preciosas las joyas legales ab que conta lo nostre Dret escrit y no escrit, y está tan encarnat ab lo modo d' esser de 'ls catalans, puig ells se 'l feren y sols per ells se formulá, que quant se tracta de saber quinas son las instituciones que *convé conservar* per agruparlas en un conjunt armónich y donárlshi forma d' articulat, sembla que 'l cor se resisteix á aconsellar al cap que vaigi avant en sa pretensió, no per carinyo á lo arcaich y caduch sino per por de que, ab l' afany de ferlas bonicas y que servescan als juriconsults sens cap molestia per usarlas, puig lo poble no s' molesta obrant de conformitat ab ellas, ja que així obra de conformitat ab lo seu modo d' esser, se descuidi de donarli á alguna son merescut lloch ó donantli se transformi avants dins del motllo del *espíritu y tendencia codificadora de la sociedad moderna*.

Aixó no vol dir que 'l cap, obrant sens apassionament de cap classe, no reconegui la importància y necessitat d' aquet treball, que avuy es mes que necessari.

Y ho es, per lo perill en que s' troban tan preciosas y aquí necessaries instituciones, de desapareixer per jamay tornar, gracias á l' imposició d' altrás mes ó menos extranyas y de difícil adaptació, y al desdeny ó indiferencia ab que s' miran en aquet poble las cosas, que, com las que 'ns ocupan, son qüestió de vida ó mort del esprit y carácter de la terra catalana. Baix aquet punt de necessitat en que s' troban tals treballs no podem menos de simpatisar ab las gestions de la Academia de Dret y enaltir los seus sacrificis.

Mes, si aquesta necessitat obliga á obrar depressa, no ha de mourer a obrar malament.

La verdadera defensa consisteix no sols en abatrer al contrari sino al mateix temps en quedar ilés, y enteném que la Academia de Dret al sortir tan noblement en defensa de nostra legislació ha descuidat aquesta segona part.

Deixant apart l' exámen detingut de dit Apendix, que confiém ferho

més endavant, basta sols fixarse en los articles primer y segón del mateix pera convencers de tal afirmació.

Ab lo fi de completar l' Apendix ab l' ordre seguit per lo Códich Civil de Castella y matèries en ell tractadas, declara, en son primer article, vigent en Catalunya aquell Códich en quant sas disposicions no contradiguan las reunidas en l' articulat format per la Academia de Dret. De modo que, lo Códich rebutjat ab encoratjament per tots los bons catalans, no sols per sos grans defectes en la disposició de las matèries en ell tractadas si que també per las mateixas, se 'l posa en segon lloch dins l' ordre dels còssos legals vigents en Catalunya. Res 'ns faria concedirli tan distingit lloch, si per resoldrer y satisfer las necessitats nascudas de las relacions juridicas qu' engendran la familia y la propietat, contessim ab un conjunt armonich de disposicions pròpias qu' satisfentlas en lo essencial y substantiu sols permetés acudir á éll per algo accidental ó adjectiu, mes, avuy desgraciadament no es aixís. Y perquè aixís no és, es perquè 's va tindre á son temps lo degut cuidado d' acudir al Dret Canónich, al Dret Romá, á las sanas opinións dels Autors y á tot lloch, avans de topar ab un Códich, que, ja no la legislació catalana sino la mes infelís dels pobles, se donaria vergonya de portar tan desgraciada companyia.

Al sol enunciat de l' article últim del citat Projecte d' Apendix, be 's manifesta l' estat confós y esbargit del nostre Dret y la gran necessitat de fer'hi algo. Pero la forma ab que s' ha fet avuy la tria de lo que *convé conservar* y distingir tan sols ab tan honrosa elecció, algunas de las moltras, sábias y adaptadas reglas juridicas que per tanta segles y sens altre perturbació que la motivada per un acte de despit y venjansa, han sigut la pauta jurídica de nostre modo de viure, realment, á opinió nostra, tant d' humil quan té de sincera, deixa molt que desitjar.

Sens volguer ferir en lo mes mínim l' amor propi de dita Corporació ni tractar de rebaixar la seva acreditada autoritat al donar son dictamen en las matèries objecte de sas tasques, puig probas dona y té donadas ab lo valer dels seus treballs, que conta ab juriconsults que son ferma garantia d' acert y bon criteri en los mateixos; entenem, que tan delicat y trascendental treball, al que directa ó indirectament já hi ha intervingut tot Catalunya, es digne d' un estudi y esforç per part de totes aquellas personas y corporacions que representan l' estat y moviment científich de la legislació catalana. Aquest treball ja estudiat, discutit, y depurat per qui no hi ha necessitat de senyalar ab lo dit, per sa indiscutible autoritat, es lo que ab plena convicció y enteresa d' animo se pot presentar al Govern per dirli *«aquet es lo Dret catalá que 'ns convé conservar.»*

Tal vegada contestarán alguns que si s' ha fet ab tal forma, es perquè quan se tracta de perdre lo tot es ventatós salvar lo poch, y com lo avans exposat no s' ha fet ni 's fa avuy, y al mateix temps lo perill es imminent, es perquè l' Academia ha obrat ab molta oportunitat y certesa al fer y dirigir tan necessari treball ab la forma y modo que s' ha deixat

acabat. Si bé es veritat que no s'ha fet ni tampoch se fa del modo avans proposat; això mou ab totes las energias posibles á gestionar que 's fassi, y facilitar lo trevall ab lo concurs de cadascú; pero de cap manera á fer ho, donant á tal trevall caracter exclusiu y definitiu, si sols, presentarlo com un estimul y una nova mostra de la gran laboriositat y nobles afanys que adornan á la Academia de Dret de Barcelona. En aquet sentit rebí dita Academia un sincer vot d' admiració y agraïment y en particular lo distingit jurisconsult d'aquesta ciutat don Martí Trias qui ab son trevall en formular lo dels altres companys d'Academia, y en particular ab la brillant exposició de motius que precedeix al articulat, dona nova prova de las singulars dots que tots en éll admirém. Y si avuy no pot esser l'ideal per tots desitjat, no cessi ni tranzigeixi en sos treballs, sino que ferm en son lloch d'honor sapiga donar com ho fa, forta lliçó á las personas y corporacions que tenint los mateixos debers ab la terra que 'ls admira, no miran per son compliment. Si avuy benehim de tot cor á nostres antepassats per trovar en sa herencia un monument de gloria-pàtria com ho es la legislació catalana, demá tot un poble malehirá á qui poguentho conservar y hasta millorar, vá deixar escampar tan rich patrimoni llegantli en cambi, lleys y costums que poden esser molt bonicas y mal copiadas, lleys y costums que s'adaptarán molt justament en un poble de llengua rica y quartos enmatllejats, pero que franeament no fan per casa.

J. COMES Y SORRIBES

SECCIÓ POLITICA

Los periódichs madrilenys de mes circulació treuen foch per los caixals al pensar en la *antipatriòtica* y *horripilant* declaració del general Martinez Campos al desembarcar á la Coruña.

Qualsevol diria al llegir la prosa guerrera y genuinament castellana dels tals periódichs que l'ex-gobernador general de Cuba ha comés una heretgia digna de castigarse ab los torments inquisitorials.

Y tot plegat; ¿què? ¿Qué ha dit en Martinez Campos perquè aixís batia lo coure los portantveus de las bestiesas espanyolistas?

«Que la guerra de Cuba costa á Espanya una millonada y que es precis que s'acabi com mes aviat millor, encare que siga concedintlosli la autonomia.»

Y per aqueixas paraulas ab las quals tota persona de seny hi está identificada; per aqueix esperit humanitari y justicier que ni vol llsensar inutilment la sangh dels pobres soldats que Espanya envia á la sangrenta lluyta, ni somnia endogalar una volta mes pel terror ó per la forsa las aspiracions justissimas y honradas de la gran Antilla, los diaris de major circulació s'escandalitsen com si sentissen la mes repugnant de las blasfemias.

¡Valents escarafalls á última hora!

Després d'haver contemplat ab tota calma y sens protesta los innombrables robats fets á Cuba; després d'haver ajudat ab totes sas forsas el desgovern polítich, ad-

ministratiu y econòmic que allí ha seguit Espanya, després d'haver contribuït a explotar la bona fe dels pòchs cubans que 's creya de veritat poguer gosar del sufragi electoral pera que al últim sortissin triomfants los redactors ó directors dels tals periòdichs; després d'haver vist acostarse ab tant temps la terrabastallada, consentida, promoguda y fins pot dirse atjada per tots los manifesters de la política espanyola sobre la consciència dels quals, si acás l' coneguessin cauria tota la responsabilitat de tanta sanch vessada, es xistós, ridicul y cinich à un tèmps l'escrupol... miserable de la gran premsa madrilenya.

Miserable, si, qu'altre nom no mereix tot quan se basa en la mesquinesa d'un negoci devant d'un problema de tanta trascendencia.

¡Pobres empresas periodísticas!

¡Qui 'ls hi asseguraria 'l balans si tot de cop s' acabés la fraticida guerra!

Are qu' han montat la cosa ab tant de rumbe; redactors per aquí, corresponals per allà, *interviews* á totas horas, noticias sensacionals de mitja América, cablegramas á trompons, extraordinaris á punt d' orga y la requa de bordegassos, atabalant carrers y plassas, ciutats y vilas, ab sos crits de venedors ambulants, com arrenca caixals de mercats y firas, engrandint la noticia, exagerant lo concepte, propagant los morts y los incendis com objectes de quincalla, establint la competencia sobre munts de ruinas, sempre al aguyt de la sanch que 's vessa, dels jays! dels que agonitsan; en fi, com las hienas alimentantse ab la carn dels cadavers.

¡Pobres empresas periodísticas!

Feu be, feu be de sostenir vostras teorías.

Guerra, extermini, crueltat, destrucció.

Aixó interessa als cándidos, engresca als babaus, esparvera als tontos, excita als lleugers y sobre tot ompla la caixa de monedas de cinch céntims.

¡Que hi fa que las mares plorin 's mort de sos fills estimats; que las esposas esperin en va als marits; que 'ls fills no sentin mes las caricias de son pare!

¡Que hi fa que 'ls vellets, arrulits en la llar freda y solitaria, anyorin l' hereuet infortunat que no 'ls porta ab l' afecte del cor, lo guany de la setmana!

Guerra, extermini, crueltat, destrucció.

Tot lo demés son falornias

Be prou ho deya l' Ayala:

*Una cosa es el amor
y el negocio es otra cosa.*

Mentres abundin los caps-vuyts que encare hi creuhen, anèn explotant la mina que raja y raja mes que la sanch dels pobres soldats ab tot y vessarne tanta.

La vostra por consisteix tota en que s' escursi vostra guerra benefactora.

¡Quin sentiment y quina tristesa lo jorn que 's firmi, si 's firma, la pau de Cuba!

Tot será allavors congoixa, malestar, aburriment, anyoransa.

Las olivas sols xisclan quan oloren la mort pujant l' escala.

L' HOSPITAL NOU

VI

Apart de lo que deixarem consignat en l' article anterior, altre dels motius mes poderosos que priva d' ingressar malalts.

en nostre Sant Hospital, es l'existència en nostra ciutat de nombrosos Germandats ó *Monte-píos*, fundadas precisament pera socorrer als socis menesterosos en cas de malaltia, y que fins no fa molt, havían funcionat ab tota regularitat, satisfent las necessitats dels socis malalts y apartantlos de lo pahorós espectre de l'indigència en cassos semblants.

Tot aixó demostra ben á las claras lo sentit práctic de nostre poble que, si per altra part sab molt be qu' existeix la Santa Casa, pensa, no obstant, com la majoria de nostres convehins: que «bo es qu' hi hagi Hospital, que Deu nos lo mantinga, y que Ell fassi que no hi haguem d' anar».

Aixó es lo que 's sent de boca de tothom en general quant se parla del Hospital; ningú oposa cap reparo á sa existència, pero ningú te ganas d' acullir-sehi per la rahó de que sap que d' un modo ú altre podrà quedar-se á casa seua, tant mes si perteneix á alguna Germandat ó Germandats, perque son molts en nostra ciutat los trevalladors y menesterosos de bon sentit que perteneixen á mes d' una y saben molt be que si en estat de salut ho passen algun poch justet, en temps de malaltia tindrán pensió mes que suficient pera satisfer ab desahogo totas las necessitats que 'ls esdevinguin. Y sino fós que en lo temps que corrém las societats y la societat en general se resenten de la crisis económica que cada dia 's presenta mes pahorosa y además, perque'n las Germandats ó *Monte-píos* també s' hi han barrejat las corrents é ideas modernas que tan trastornada tenen á la classe obrera, poden estar ben segurs los partidaris del nou Hospital, que per mes bo que'l fessin y per bonas condicions que reunís no lograria portarhi ab prou feynas ningú dels que's troessin en lo cas que acabém de senyalar. No ho dihem per que no 'ns agradi que Sabadell tingua bo y hermós Hospital, sinó perqué estém plenament convensuts de la veritat qu' hem vist una y mil voltes comprovada y per lo tan creyém poch menys què malgastat tot quant en lo sentit de fer Hospital general nou s' intenti. Aquí, á no ser un pobre sense familia y sens amparo de ningú, ó be quiscun de tants qu' exerceixen l' *ofici* de mendicant (forasters en sa majoria), repetim que ningú vol anar al Hospital; ¿que dihem? si fins los qu' una volta hi han ingressat, tot y cuidantlos be, no paran fins que se 'ls dona l' alta y poden campar

lliurement per nostres carrers y plassas, de lo que 'n son testimoniis tots los que oficial ú oficiosament intervenen en nostra Casa de Beneficencia y fins los mateixos individuos de la Junta Administrativa que son partidaris del Hospital nou, si s'hi han volgut fixar.

Altres dels motius que reté los malalts pobrets en sa casa y que 'l creyém subsegüent al qu' hem acabat d' apuntar, es lo socós que se 'ls dona per mediació de las Conferencias de S. Vincents de Paul, Caritat cristiana y altrás associacions consemblants que, grat sia á Deu, existeixen en nostra població, las quals sense alardejar de caritat y solzament á la quieta y procurant consolar al qui de consol necessita, buscan fer al próxim tot lo be possible en lo doble concepte material y moral, per mes que no faltin envejosos y despitats que d' aytals Associacions murmurin y procurin desconceptuarlas devant del públich en general y en especial devant de la classe treballadora que 's la que 'n reb mes directament los beneficis.

També conspira molt en aquest sentit, ó sia lo d' augmentar la repugnancia á ingressar en lo Sant Hospital, l' auxili oficial que desde llarch temps se dona á n' els necessitosos; qual repugnancia sospitem qu' augmentará, si, com sembla, l' actual Ajuntament porta á cap ab lo degut acert lo projecte de Beneficencia que temps ha te 'n estudi, mentres, lo que no esperém, no arribi á malejarlo, mogut al impuls de las suas aficions polítiques, qu' en aquest cas, tant se valdria cantarli un *De profundis*, per quant foren ja contats los dias de la seua existencia.

Si prospera, donchs lo projecte del Municipi, y si á aixó s'hi afegeix que siguin veritat en absolut los serveys del Cos facultatiu municipal, allavors si que ja poden fer los partidaris del Hospital nou tot lo que 'ls hi vingui *en talante*, com diuhem en castellá, que lo qu' es de malalts pobres es ben segur que no 'n veurán pas cap que per gust d' anar al Hospital deixi la sua casa. Y si quiscun ingressés, poden estar ben segurs també, que sols fora 'n cas de desgracia y encare per ordre judicial; perque 's necessari haverlos tractat d' aprop y ab certa intimitat á n' els pobres de Sabadell pera sapigner com pensan y quins son los seus desitjos y las suas afeccions; puig basta no mes dir que 'ls mateixos pobres, sabent qu' existeix lo Cos de Beneficencia do-

miciliaria, volen escullir, y casi sempre ho fan aixís, al metje que mes los hi acomoda pera las suas malalties, prescindint per complert de tota imposició de cap mena y no tenint mes fi que 'l de la propia conveniencia.

Sobre aixó s' ha arribat tan enllá, que passen cosas verament extraordinarias, pero molt en consonancia ab la manera especial d' esser de Sabadell; porque si alguna cosa hagués de demostrar palpablement la valua dels nostres metjes, per exemple, foren las operacions de Cirurgia, per quant aquestas son provas que tothom tindria á la vista. Donchs be, tan s' ha treballat pera desacreditarlos que fins los pobres mateixos pensan á voltas d' igual modo que 'ls que no ho son, com ho demostra lo cas que posém per testimoni.

Degut á lo que deyam al comensar l' article d' avuy, se doná lo cas d' un malalt, atacat de *cáncer* (cranch) del pit, pobre, pero perteneixent á una germandat de nostra població. Era lo cas operable y ab totas las probabilitats d' un felís éxit. Se li proposá l' operació, se l' hi digué del modo com se faria y se l' hi feu entendre, además, que sobre 'l diagnóstich no hi havia dubtes, al mateix temps que se l' operaria be. Qualsevol hauria eregut que 'l home 's deixava operar, tan mes en quant havent consultat á certa notabilitat de la Capital, confirmá tot quant s' havia dit aquí. Donchs, no senyors, no fou aixís. Com que 'ls metjes de Sabadell *no ho entenen y tot ho fan pels quartos* (menys lo que ne 'ls pagan), lo malalt reflexioná un poch y tragué 'l següent càlcul: «So d' una germandat; si 'm dono de baixa, tinch deu rals diaris. Ab aquest subsidi me 'n vaig á Barcelona, m' instalo en l' Hospital del Sagrat Cor y allí, pera operar-me, tinch al Dr. Cardenal ab totas las ventatjas d' una asistencia facultativa de primer ordre y principalment la d' esser operat per una eminencia quirúrgica; aixís donchs, no 'm quedo a Sabadell». (1)

Tot aixó qu' acabem de referir no te res de particular, ni siquera hi faríam comentari de cap mena; pero com te molts similars per *virtut y gracia del proteccionisme de conveniencia* qu' avuy s' istila, empenyat en llensar, cada dia mes, sobre 'ls

(1) *Històrich*.

soferts metjes de Sabadell i l'estigma injuriós del descrèdit, volém ferho present á n' els partidaris del nou Hospital pera que ho apuntin en sa cartera de Memorias y ho tinguin present pera quant plantegin la seua obra, puig que á lo que portém dit sobre la oposició dels mal-hits pobres á entrar en l'Hospital, pera acabar de completarl, lo hi faltava més que 'l descrèdit de que *gosan* en general nostres dignes facultatius.

¿Qué 'ls hi sembla á n' els *hospitalsflos*? Los pobres rehusan anar al Hospital; los metjes que 'ls haurían d' assistir, despres-tigiats cada vegada mes, sino de paraula, ab cosa pitjor, ab las obras. Essent aixó cert y que ningú pot desmentirho, volen fer lo favor de contestar: ¿pera que servirà lo nou Hospital?

Continuarem en l' article próxim.

LO BATXILLER DE VALRÀ.

L I T E R A T U R A

LA DAMA NEGRA.

Entraren al pis, es desferen de las agulias, y la Calandria, que s' ofega-va de tirria obrí las finestras pera retornarse... Llambregá pel cel-obert... y no hi vejà á ningú... Sols alguna qu' altre llum, denunciada pels insters-tics dels vidres, li descobriren que no tothom dormia....

S' abocá á la finestra, s' hi repenjà mes, mogué 'l cap per tots indrets; taral-lejá d' esma:

*Sargantana treu 'l cap
Que ton pare n' es penjat
á la forcas de Mallorca....
tirali corda!*

Y retirantsen tot al plegat, rebassá per terra sa mantellina de blonda.... L' acordeon del sastret, en aquell mateix instant, preludiva una marxa fúnebre!....

Retornava l' ivern. L' esbojarrat del jayo, empentat per sa fal-lera de possehir á la primavera, s' atrafegava de nou per encalsarla... No s' ado-nava, cego ja pels anys, de que 'n la síni del temps hi giravoltés sempre ficat dins d' un mateix catúfol... Mes poderosa la mania que no pas el seny, queya en el ridícol, sens donarse'n compte... Y vinga donar tóms pel bógit... Asmátich ja, 'l sentíam de lluny per sas estroacádissas y fredoro-sas alenadas, irascible de mena, per las in lexions de sa entrogallada veu; ploramicas d' aviciadura, per sa tanda d' espessehits ruixims; gelosot en-

revellit per l' encomanament de sa dèria; dèria que 't posava irat, antoi-xadis, impertinent, rebeco... Espampolava 'ls ceps pera tresquejarhi ab mes ayre; esfullava 'ls arbres pera esbargir més á pler sa vista; glassava 'l terror pera lliscarhi ab més fúria... y ensumant aquella llebra que se li esmunyia d' entre mans, se 'ns venia d' una abrahonada á sobre... Hoste malcarat tothom li negava acullida... 'S fermavan las finestras, es clohian els balcons, s' ajustavan las portas, y nosaltres, els d' estament botigué, ens oposavam á tota pressa á s' avinguda ab lo bati-port de las ventallas, que són la nostra y única defensa....

Per lo que toca á ma tiferia ja no hi tenia empenyo .. Tot anava per un seguit com una seda... Ademés, ja no necessitava del portal pera imposarme d' aquellas noves; els mateixos del barri me las duyan á casa... Lo mes sonat encara era 'l casament de la Tuyas... Las babarotas de sa mare havian aixecat tal polsaguera, que tothom s' hi havia embrutat un xich... Tot se retrinxava; tot s' escapellava, tot se midia... Ni las joyas valian tant, ni 'l moblatge era d' aque'l preu, ni pujava lo de las robas una meytat del que deyan... Y tant amunt anavan al retornar las pilotas á la fautora d' aquells embolismes, qu' aduch, endinçantse en el sagrat de la llar, penetrant en lo mes intim de sa vida, asseguravan algunas que 'l amor que 's duyan els joves, no passava d' una conveniencia... Pero, en honor de la veritat, sino congeniavan prou, y si presentavan mes del que era, llevat del cercle dels vehins, refujidor per cert, res enfora 'n trascendia.. Per altra part, ab l' embrás de la Tuyas, que ja passava dels sis mesos, s' hi adobarían, á ben segur, las cosas...

Qui no tocava á terra era 'l Sastret... Tot li anava vent en popa... Son casament ab la *dama negra*, s' havia accentuat de tal ayre, que ja 's donava per cosa feta... Sa propia mare, entavanada per l' un y endevinant l' assentiment de l' altra, l' havia anat conduhint tom per tom... Ja no dependia sino d' ell... Ell havia de ferho... Qüestió de cercarse feyna y d' estirarhi 'ls nirvis... un cop arreglat las bonas mans de la *dama negra*, qu' eran el millor dot per una menestrala, segons dita de son avi, ja 'l traurian de apuros .. Y 'l Sastret, que, atiat pel amor, es desentumí l' os de la esquena, s' hi afanyaba fins á gastarhi 'ls ulls... Ja comensava á fer recó... La idea del estalvi li havia entrat tant de frente al cervell, que no 's malgastava una malla... Fins pensava en establirse... de vellut... de cotó... pera 'ls menestrals y pera la probrissalla del barri, que son els que donan giro... Ell tallant, ella cusint, y un aprenent ó mitj-fadrí pels embasts y 'ls folros y... negoci llest... Tanta activitat fins á sa mare sobtava... per lo repetina... per lo fogosa... «No 'n fassas massa, noy!... No 't passi com á aque'l del burro, que de tanta branzida va saltar per las orelles.... Vull dir, que no t' hi tornis cego, eh!...»

JOAN PONS Y MASSAVEU.

(Continuad)

CONSISTORI DELS JOCHS FLORALS DE BARCELONA

CARTELL EXTRAORDINARI

Després de la convocatoria escrita y publicada per aquest Consistori, han sigut oferts pera adjudicarse en la festa dels Jochs Florals del Maig vinent los següents.

PREMIS

Un objecte d' art, ofert per l' Excm. Ajuntament de Tarragona, al millor estudi biogràfic crítich que tinga per títol «*xart y sas obras.*»

Un objecte d' art, que ofereix lo M. I. Ajuntament de Balaguer a la millor composició en vers ó prosa que referesca «*Lo siti de Balaguer y presó del compte Jaume d' Urgall, en temps de Ferrán d'Antequera.*»

Una rosa d' or, ofrená del M. I. Ajuntament de la vila de Sitges, a la millor «*Oda a Sitges.*»

Una colecció d' obras escullidas, oferta per lo Centre Escolar Catalanista al que millor desenrotlli 'l tema «*E-sperit del lulisme y estudi dels principals dels ebles que tingué en los pobles que formavan la confederació catalana-aragonesa.*»

Un objecte d' art, ofert per la Redacció de *La Costa de Llevant*, que s' adjudicarà al autor «*del millor treball que resenyi un fet històrich anterior al any vuyt del present sigle que sia d' interès general pera Catalunya y ocorregut en la Costa de Llevant en sos trós comprés entre 'l riu Besós y 'l cap de Tossa.*» En igualtat de circumstancias será preferit lo treball que s' ocupi d' un fet no historiat encara.

Un exemplar magníficament encuadernat del poema «Mallorca Cristiana», que ofereix la Redacció de *Las Cuatro Barras* «al millor estudi crítich d' un filosoph catalá.»

Dos bustos, originals dels artistes olotins don Celestí Davesa y don Joseph Berga, oferts per lo President del Centre Catalanista d' Olot don Joseph Esquena y Más «a la millor colecció de quadrets descriptius de costums de la regió olotina.»

Pera quets premis se fan extensivas las mateixas prescripcions detalladas en lo primer cartell, quedant tancada ab lo present extraordinari l' admissió d' altres premis pera 'ls Jochs Florals d' enguany.

Barcelona 21 de Janer de 1896.—Lo President, *Narcís Oller*.—Lo Secretari, *Antoni Gallissà*.

NOVAS

Ja tením altra vegada á Madrid al general de Sagunto... Al gran *pacificador*, aquesta vegada no li han batut bé las taulas.

La cridoria dels negociants de *perro chico* y las xafarderias politicas dels *guardians* de la integritat de la patria, de la honra nacional y demés falornias per l' istil, han enfosquit, de moment, lo sol que fins ara havia

brillat explendorós de l' una á l' altra part de las Espanyas. Los mateixos que l' enviaren á Cuba, de Cuba l' han tret, com si tal cosa. S' han enganxat al alsaprem del bógit, ha rodat la sínia y ab la mateixa facilitat que axecaren á en Martínez Campos flus als nuvols, avuy l' han fet rodolar per terra, com pilota en mans de la maynada. Y aixís també los mateixos qu' ahir ab gran atabalament demanavan son rellevo, avuy boy remanant la qüa l' entrebancan, com caus espornguits, temerosos de que malhumorat l' amo, ab un cop de peu, los hi fassa pagar sa traydoria... Aquest, aquest es lo bon sentit, la honradés y clar criteri de la gent que mana y dels explotadors del poble, ab careta de portant-veus de la opinió pública.

La política del general, á Cuba, no era la mes apropósit pera explotar, ab lo noticierisme, lo negoci dels cinch céntims; sense grans batallas ab morts y ferits á centenars y á mils, la indústria va per terra y 'ls rendiments no arriban ni pera 'l sou del *corresponsal particular* que vaten acordar enviarhi pera satisfesfer ab noticias falsas y mentiders telegramas la inhumana curiositat d' un poble estúpit. Ahir mercadejavan ab negres, avuy, per no desmentir las aficions de la rassa, mercadejan ab la sanch de germans nostres. Ja 'n poden parir de fills las mares que no 'ls hi aplacarán la fam á las famolencas hienas del periodisme madrileny.

Lo gran problema pera ells es que la guerra duri. Res de reformas que assegurin la pau y extrenyin los blassos comercials que podrian lligarnos ventajosamente ab la gran Antilla. Aixó no resa pera los de la industria de gacetillas. Aixó no mes pot convenir á tota Espanya y als que dintre d' ella emplean sos capitals, sa inteligencia y activitat en altres industrias mes dignas y honradas.

Y la guerra, per ells desitjada, no s' acabarà á escopetadas. S' acabarà 'l dia en que, potser aqueix mateix general avuy tant bescantat, estripi la grua y no vullga amagar per mes temps dins del pap lo qu' está en sa consciéncia y que tal volta no gosa á dir clar esperant que 'l temps y las circunstancias li tregan á flor de llavi.

Allavors, sino triga gayre, ab una constitució autònoma potser s' acabaria la patricida guerra.

Nosaltres la redactariam aixís:

ARTICLE PRIMER Y ÚNICH

Cuba será absolutament autònoma en lo polítich, administrantse de la manera que li plagui sa hisenda, creantse un exércit á la mida del seu gust, llegislantse segons sas necessitats. Las relacions comercials ab la Metròpoli se lligarán de manera que aquesta obrirá de bat á bat sas portas als produc-

tes cubans, á cambi de no carregar ni en forma de drets aduanaers, de consums ni de cap altra mena 'ls productes peninsulars. Iguals ventatjas tindrà la marina espanyola y la cubana 'l dia que estigui creada, afavorintlas ab dret diferencial de bandera contra las demás marinas mercants.

Las diferencias que poguessen ocorre respecte als deutes per la guerra actual y pel paper ó lámimas en circulació, las resoldrà una junta en la que no hi podrà pendre part ningú que hagi entrat may en cap oficina ni 'ls que directa ni indirectament tinguin interés en fer jugadas de bolsa pera acabar d'esquilar als que 's deixan tonre cada deu anys.

Ab una recepta per l'estil potser encara 'l malalt se salvaria, del contrari no hi ha remey possible. Preparem-nos á sentir baladrear per plassas y carrers la última hora con la independencia de Cuba.

En aquest punt las cosas, el *Ciero*, «El Imparcial»; El *Heraldo* y demás comparsas, podrán estar orgullosos de haber cumplido digna y honradamente con los altos deberes que la patria impone.

¡Cara-girats!

—Diu «La Renaixensa.»

Si encara hi hagnés algú que, de bona fé, pogués duptar de que la predicació en nostras iglesias no deu ferse sino en catalá pera produhir verdaders fruyts de pietat y de moralisació, creyém que n'hauria tingut prou pera obtenirne un plé convenciment al veure la inmensa gentada que tots los vespres ha acudit á la iglesia de Sant Just pera sentir los sermons d'unció evangélica, que hi predicá en la nostra llengua 'l Rvmt Pare Burgués, conforme diguérem en son dia.

Davant d'un resultat tan satisfactori, se 'ns diu que en algunas parroquias d'aquesta ciutat, entre ellas la de Beilém y de Santa Maria, s'usará nostra llengua en los sermons de las funciones cuaresmals. ¡Tandebó sia cert!

Es hora ja de que 's torni á las bonas prácticas y á las costums antigas. La iglesia es una institució que per son origen diví y per sos fins santíssims, rebutja tot alló que 'ls caprítxos de la moda y de la tontería humana introduheixen y propagan entra la gent tocada de frivolitat ó empobrida de sentit comú. Per consegüent, creyém que á la fi 's convencen molts de que si 'l poble 's perverteix, si s'aparta de las sanas doctrinas no 'n te ell tota la culpa, sino que, en molta part, deu atribuirse á que moltas vegadas se precindeix d'ell comensantse per no parlarli com ell ho fa y convertintse ab lamentable frecuencia, la predicació sagrada, en dissertacions académicas.

Per sort, nostre poble te arrelats encara 'ls bons sentiments, y quan se 'l crida ab lo llenguatge del cor no 's fa 'l sort. D' aixó poguérem pendre nota durant los dias en que s' ha celebrat lliadó en la parroquia de Sant Just. ¡Que segueixi l' exemple!

—D'in 'l «Ciero»: *Los periodistas que vamos pensando que le quedará al general el día en que la prensa no se ocupe de su persona.*

¡Sant cristiá! ¿qué li ha de quedar? L' altíssima honra d' haver despreciat als cara-girats; la gran satisfacció de véurers lliure de las moscas vironeras de redacció, y sobre tot, la natural alegria y tranquilat de conciencia que forsosament deu experimentar l' home honrat allunyant-se de las malas compayias.

Mes si 'l «Ciero» no sab lo *que le quedará al general* etz., etz., nosaltres prou sabém lo que li quedará al seu director després d' haver embrutat, ab mentidas y ximpleras, *el honroso magisterio de la prensa.*

Unas. cuántas casetas dins d' aquell *pueblo* que, sense que ningú l' autorísés, va apropiarse.

Y compart.

Y no s' hi amohini.

Y (diguem'ho en *cursi* que farà mes tropa) *no se quede pensando más en esas cosas.*

—En atenta circular nos comunica lo conegut industrial don Francisco Durán y Cañameras que, segons escriptura social firmada devant del notari don Antoni de Paz, s' ha constituït en societat ab sos gendres don Cristofol Casals y Vallés y don Magi Desveus y Arimón, la quina seguirá dedicantse á la mateixa industria y funcionarà baix la rahó social de Durán Cañameras y C.^a

—Dintre poch's dias las oficinas del Registre de la Propietat se traslladaran á la casa del d' fuit notari d' aquesta ciutat senyor Marimon.

Ho fem públich pera coneixement dels interessats.

—¿Sáben aquell barco que conduhint á en Calixte García, municions de guerra y no sabém quantas cosas mes, se l' engolí la mar, ofegantse no recórdem quants insurrectes? Donchs se calcula qu' algun remolí 'l degué empenyer altra volta á flor d' aigua y segurament dintre poch's dias los mateixos ben enterats periodistas nos diran que tenim á en Calixte García á tres dotzenas de gambadas de l' Habana.

Bá, aquets periodistas no *sirvan* pera l' ofici. Pobres angelets de Deu, sempre 'ls enganyan.

—Se trova completament restablert de la enfermetat que l' ha retinut alguns dias en 'l llit, nostre respectable compatrici don Joan Sallarés Pla.

Ho celebrém.

—En las aforas d' aquesta ciutat s' han colocat uns pals ab la se-

güent inscripció: «Per acort del Excelentíssim Ajuntament queda prohibida la mendicitat en aquesta població.»

—La junta del Centre Industrial, en sessió ordinària, acordà donar un pllasso eximint del pago de drets d' entrada, als individus de la localitat que desitja formar part de dita societat, satisfent un trimestre adelantat a comptar desde el 1.º de Janer.

—Se trova malalt de bastanta gravetat lo distingit advocat, nostre particular amich don Tomás Viladot.

De veras desitjem son prompte restabliment.

—La companyia que actua en nostre teatre Principal avuy nít posará en escena las zarzuelas *El Cabo primero* y *La Menegilda*, acabant ab lo sainete en un acte *Los Asistentes*.

—Aquest any se celebrarà á Barcelona un certamen de música de nostra terra y ab la qual se organitzarà la creació d' un teatro d' opereta catalana. Si aquest propòsit d' alguns entussastas de nostre art musical logran realisarho, farán un gran be per la nostra música, ja que es l' art més descuydat y menos conegut del públich y no es pas per falta de compositors, tota vegada que 'n tenim alguns de cap de brot y que las sevas obras son saturadas del carácter de la nostra música popular; pero son molt més aplaudidas y admiradas pel públich de París, Londres y Bruselas que de la major part del de Catalunya.

—Din *El Correo de Gerona*:

«Hem tingut ocasió de parlar ab dos soldats que tornavan ahir á sos respectius domicilis, procedents del exèrcit de Cuba y llicenciats per inútils.

Un d' ells es fill de Sant Esteve de Bas y l' altre de La Bisbal. Aquest te la cama esquerra amputada y á n' aquell li faltan las duas mans que las hi trencaren á *machetazos* los insurrectos.

Segons referiren se van trobar en l' acció de Peralejo y contan detalls que erissan los cabells.

Cada un dels dos disfruta una pensió de... 7'50 pessetas al mes.»

Ab una tal suma ja podrán comprarse la llicencia pera poguer captar.

—L' insigne escriptor regionalista, don Joseph M.ª Pereda, está preparant la publicació d' una nova obra.

Aquesta, que tindrà carácter marcadament épich, se referirà á la terrible catástrofe del *Machichaco* y portará 'l títul de *Pachin Gonzales*, nom del protagonista de l' acció.

—De nostre company «L' Oloti» de Olot.

«La comissió executiva de la urna del Compte Tallafarro de Besalú, está activant los travalls pera la conclusió de la mateixa, qual solemne

inauguració tindrà lloch lo 23 del pròxim Abril, dia de Sant Jordi, patró de Catalunya.

En combinació ab la confraria d'aquest Sant, que està establerta en la vila de Ripoll, se prepara una solemne festa, en la qual hi haurà representacions no sols de moltes entitats de la comarca que formava l'antich comtat, sino que també de Ripoll, de Vich, de Girona y de Barcelona.

Oportunament donarém més detalls.

—Diumenge passat gracias á un voler de Deu no succehi una sensible desgracia en 'l poble de Bacarissas. Mentres s'estaba celebrant un ball en 'l saló del Café d'en *Flotats* s'en vingué abaix la volta de dit saló, y ab ella un ó dos concurrents que sortiren ilesos y que gracias á la serenitat dels demés s'evitá un dia de dol; donchs segons nos compta persona autorisada qu'estrovaba allí en tals fatals moments, d'u que aquets foren de desesperació al presenciari aquell llastimós cuadro y 'ls crits de misericordia que tant petits com grans esclatavan entremitj de la mes espantosa confusió.

ANUNCI OFICIAL

Banch de Sabadell

La Junta de Govern d'aquesta Societat, en sessió de avuy, ha acordat senyalar lo dia 23 del pròxim Febrer, hora de las 10 del dematí y local del Banch, pera la celebració de la Junta general ordinaria, que prevé l'article 17 dels Estatuts socials.

Los senyors accionistas que hi desitjin concórrer, podrán efectuar lo dipòsit de 20 accions, á lo menos, que se exigeix en lo article 16, durant los dias feyners del 10 al 15 abdos inclusius, del citat mes, de 4 á 5 de la tarde.

Y en cumpliment de lo establert per los articles 12 y 29 del Reglament general, se expedeix la present convocatoria pera coneixement dels interessats.

Sabadell 20 de Janer de 1896.—Lo President, *Antoni Oliver*.—P. A. de la J. de G., *Joseph Cirera*, Secretari.

La Catalana. - Societat de segurs contra incendis

CARBONS ESPANYOLS.—SOCIETAT «MIERES» (ASTURIAS)

Lecanda, Maciá y Comp.^a

CONSTRUCCIONS DE FERRO INOXIDABLE EN EL CEMENT

===== Sistema **MONIER** privilegiat =====

Unich representant, **JOSEPH CAPMANY**.-Corominas, 57.-Sabadell

Imprempta y Ensenadernacions de Pere Tugas, Carrer de Calderon, 36.—SABADELL